

вече публикуваното, а и превеждане на онова, което е било, в това, което е трябвало да бъде. С други думи казано, поетът превежда случилото се минало на езика на едно ново („бъдещо“) минало. Последната редакция на „Подир сенките на облаците“ е заповед към читателя, императив на спомнящия си човек и на поета, който си представя как е трябвало да бъде. Сегашността на поправянето е важна, но много по-важна е бъдещността – редактирането е продиктувано от въпроса как следващите поколения да четат Яворовата поезия.

В това предсмъртно редактиране е отделено специално внимание на любовните стихотворения. Те са наблюдавани под лупа – тъкмо като брънки, градящи сюжет. И може би заради това сред тринадесетте творби, които поетът изоставя, едва четири открито проблематизират любовта: „Ний бяхме две деца“ („Безсъници“); „Умри!“, „Истината“ и „По здрач“ („Прозрения“). Първата причина, поради която Яворов се отказва от тях, е, струва ми се, липсата на присъщата за другите му текстове многозначност. Втората причина, по-важната, е, че тук лирическият говорител категорично прогласява безвъзвратната загуба на любимата или смъртта на любовта. А тази категорична прогласа вече не е в съответствие с духа на новия любовен сюжет от 1914 г. Същото се отнася и за още две отпаднали от последната редакция стихотворения („Предчувствие“ и „Възхожда тя“), които директно не изговарят любовта като свой централен проблем, но косвено имат връзка с мъжко-женското противостоене-привличане. Второто е твърде тезисно и затова е отпаднало. Но по-особен е случаят с „Предчувствие“. То също безалтернативно изрича проклетие над раждащото женско начало: „жена, в утробата ти ужаса познах“. Откъснат от общия контекст на творбата, този стих най-често се тълкува като присъда над жената въобще и в частност – над жената любовница. Но имайки предвид и стиха „плачи, жена, която ме роди“ от втората строфа, се вижда, че тук поетът не изключва и раждащото майчино начало. Това ще да е била и причината стихотворението да отпадне. Той не може да допусне проклетие и над майчината утроба в момент, когато вече се е запътил към отвъдното.³

Яворов иска да избяга от крайните решения, от раздаването на правосъдие, от вменияването на безалтернативна виновност на жената, защото по този начин би обявил и смърт на любовта. Отстранявайки тези текстове, той иска да остави път за бъдещност, да предложи възможен

³ Отношението към майката в Яворовата поезия изисква специално внимание и тук не искам да го обвързвам с любовния сюжет в „Подир сенките на облаците“, макар да има някои допирни точки с него.